

Anàlisi

De caixes a bancs: a cada bugada un llençol

Ignasi Farreres
President del Centre
d'Estudis Econòmics
i Socials (CEES)

Des de l'any 2009 les caixes d'estalvi estan subjectes a diverses tongades de canvis en les normatives que les regulen i que exerceixen sobre elles, talment com tsunamis, efectes devastadors.

L'origen de tot plegat està en l'esclat de la bombolla immobiliària que ens va implosionar a les mans, i va ensorrar el nombre de vendes d'habitatges i, en menor proporció, els seus preus que, malgrat tot, continuen sent cars. A això s'hi va afegir, per acabar-ho d'adobar, la crisi econòmica general, que va provocar la disminució de l'activitat productiva que ha derivat en reducció de plantilles i tancament d'empreses, ha destruït ocupació i ha elevat enormement l'atur. Tot plegat ha reduït la capacitat monetària de moltes famílies, que no poden pagar les hipoteques dels seus habitatges i menys encara plantejar-se comprar-ne un de nou.

La primera onada va produir-se l'any 2009 quan el Banc d'Espanya va instar les caixes a emprendre processos d'integració o de fusions a fi d'enfortir-les: racionalitzar les seves estructures, disminuir costos i guanyar productivitat. Vegem quin resultat ha donat a Catalunya; hi havia 10 caixes. A hores d'ara en queden tres amb independència operativa en territori català: "la Caixa", que ha absorbit Caixa Girona; Catalunya Caixa, que integra les anteriors Caixa de Catalunya, Tarragona i Manresa, i Unnim Caixa, resultat de la fusió de les caixes de Terrassa, Sabadell i Manlleu. Les altres dues restants, Caixa Penedès i Laietana, s'han integrat en una figura denominada SIP (Sistema Institucional de Protecció), liderada en el cas de Caixa Laietana per Caja Madrid, i que, de fet, ha suposat la seva desaparició com a caixes amb centre de decisió a Catalunya.

A la primera bugada dos llençols perduts. Per acomboiar tot aquest procés de concentracions es va crear el FROB (Fons de Reestructuració i Ordenació Bancària), amb la missió de concedir crèdits a les entitats que iniciaven aquests processos i necessitessin recursos per abordar-los. Però aquests crèdits eren a 5 anys i a interès del 7,5% anual, tipus molt elevat, cosa que fa molt difícil que els préstecs puguin ser retornats.

Mentrestant, la situació financera d'Espanya ha anat empitjorant. El maig del 2010 el Govern espanyol va aprovar

un decret que imposa una sèrie de dures mesures econòmiques: rebaixa del sou dels funcionaris, congelació de les pensions, etc. Aquesta decisió va ser producte d'una mena d'últimàtum que van fer arribar a Zapatero els socis de la UE, Obama i el president xinès. Després, el juliol del 2010, va venir la modificació de la LORCA (Ley de Ordenación y Regulación de las Cajas de Ahorro) i poc després el Parlament català modificava la seva Llei de Caixes sense pestanyer, per fer-la coherent amb les directrius de la llei estatal.

Gran desconfiança

La segona onada és la que s'està produint en aquests moments. Els denominats «mercats» (ens diuen que són els inversors internacionals) tenen recança a invertir en determinats països europeus perifèrics (primer fou Grècia i després Irlanda, que van ser intervingudes pels seus grans desequilibris; després l'atenció s'ha anat centrant en Portugal i ara en Espanya). En el fons, hi ha una gran desconfiança en la solvència de l'economia espanyola i es dubta de la seva capacitat de tornar els crèdits rebuts. S'estima que els bancs i caixes espanyols deuen 780.000 milions d'euros (a més hi ha el que deuen les administracions públiques i les empreses i particulars). Tot plegat fa que siguin reticents a deixar diners, cosa que ha provocat l'augment progressiu de la prima de risc i això suposa pagar un tipus d'interès més alt pels nous crèdits que concedeixen o renoven.

Per fer-hi front, el Banc d'Espanya i el Govern espanyol han decidit actuar enèrgicament —això sí, sense descavalcar pràcticament cap dels presumptes mals gestors ni demanar-los cap tipus de responsabilitats— obligant a augmentar els recursos propis (*core capital*) que han de tenir les institucions financeres com a garantia de la seva solvència, elevant el coeficient del 7% que fixen les normes internacionals de Basilea al 8%, i fins i tot al 9% o al 10% si no tenen forma jurídica de banc i segons els casos, cosa que fa pensar que sembla haver-hi una discriminació negativa envers les caixes, ja que els exigeixen més coeficient de capital que no pas als bancs cotitzats.

Això ha provocat la protesta de la

beneficis que es destinaria a l'Obra social. O a l'inrevés, per ofegar-la, poden decidir no repartir cap benefici, amb la qual cosa res aniria aquell any a l'Obra social.

Resumint molt i fixant-nos en l'impacte que pot tenir el tema a Catalunya. Ara tenim "la Caixa", que acaba de convertir en banc la seva operativa financera (CaixaBank), mitjançant la transformació en banc de Critería, però amb la particularitat que la propietat de les accions continuarà sent de "la Caixa", que seguirà conservant l'estatus de caixa d'estalvis, a la vegada que es determina que en el nou banc (l'anterior

Critería), almenys d'entrada, els accionistes particulars no podran tenir mai la majoria del capital. Això permet a "la Caixa" mantenir la naturalesa jurídica de caixa d'estalvis, condició que perdria si les accions dels particulars (poden ser bancs, governs, altres institucions o persones privades) superessin el 50%.

I aquí hi ha el dubte del que pot succeir amb les altres dues caixes: Catalunya-Caixa i Unnim. Sembla que la seva situació financera pot exigir que hagin de recórrer a demanar fons del FROB, en una quantitat tal que no tinguin capacitat de devolució en les ara més dures condicions que s'exigeixen i això pot portar-les a ser nacionalitzades (propietat del Govern d'Espanya que després podria privatitzar-les venent-les al millor postor o a qui li interessi) o bé a convertir-se necessàriament a la figura de bancs. Caldrà veure com poden sortir de l'atzucac.

Diverses incògnites

Malgrat tot, el que més pot preocupar el ciutadà del carrer és com queda finalment la situació: deixaran d'haver-hi institucions financeres properes a la ciutadania popular que va dipositar la seva confiança en les caixes d'estalvi i en les quals, des de la proximitat d'acollida, hi dipositaven els seus estalvis, hi cercaven un crèdit o li administraven els rebuts dels consums domèstics? O bé desapareixerà de cop o gradualment l'Obra social de les caixes que durant anys ha actuat com una pluja fina en què en general hi han trobat aixopluc tantes activitats socials, benèfiques, culturals i esportives?

Deixaran de ser un recurs al qual poder recórrer tantes i tantes entitats del Tercer Sector Social que fins ara hi han trobat un suport important? Finalment, deixarà de tenir força a Catalunya el sector financer que representaven les caixes d'estalvi, i que li conferien el títol de figurar entre els sectors punters dins de l'economia espanyola? Veurem com es desenvolupa el tema en els propers mesos i com reaccionen davant de tots aquests perills i incògnites el Govern i la societat civil catalana.

«Hi ha una gran desconfiança en la solvència de l'economia espanyola i es dubta de la seva capacitat de tornar els crèdits rebuts»

Confederació Espanyola de Caixes d'Estalvi per boca del seu president, Isidre Fainé. Això obliga les caixes a buscar diners (a recapitalitzar-se, en diuen), i com que les caixes avui són incapaces de generar elles soles aquests recursos, els han d'anar a cercar al FROB o als mercats. I aquests difícilment els deixen a entitats que no estiguin constituïdes com a mercantils, amb possibilitat d'emetre accions i que, per tant, a més de generar dret a dividends, tinguin també capacitat de decidir les polítiques de l'entitat.

Avantatges i inconvenients

En resum, que han de tenir una figura jurídica com la dels bancs, que poden ser comprats, venuts, o bé fer ampliacions de capital. Però, d'altra banda, la conversió en bancs té l'avantatge que obre el camí a poder accedir a nous capitals, i l'inconvenient que, en ser els propietaris persones particulars i no una Fundació o una Caixa, aquelles, lògicament, tenen interès que el dividend a repartir sigui el màxim possible, el que va en detriment de la part dels

ALBA Residència d'Àvies

Torre de 24 places només per a dones.

Estades curtes i llargues. Centre de dia també els festius.

Tel.: 932 039 740 · www.albaresidencia.es · info@albaresidencia.es

Barcelona (Sarrià - Sant Gervasi)